

ALGER

Basrapport Algeriet juni 2004

<i>Officiellt namn</i>	République algérienne démocratique et populaire
<i>Folkmängd:</i>	31,3 miljoner invånare
<i>Befolkningstillväxt:</i>	2,5%
<i>Huvudstad:</i>	Alger
<i>Yta:</i>	2 381 741 km ²
<i>Befolkning:</i>	3/4 araber, 1/4 berber
<i>Språk:</i>	Arabiska, berberspråk (affärsspråk franska)
<i>Religion:</i>	Islam
<i>Statskick:</i>	Republik
<i>Statschef:</i>	President Abdelaziz BOUTEFLIKA (1999-)
<i>Regeringschef:</i>	Premiärminister Ahmed OUYAHIA
<i>Utrikesminister:</i>	Abdelaziz BELKHADEM
<i>Valuta:</i>	DZD = algeriska dinarer 100 DZD = 9.08 SEK
<i>BNP:</i>	54.1 miljarder US dollar (2002)
<i>BNP/capita:</i>	1677 dollar/år (2002)
<i>Tillväxt:</i>	7,2 % c:a (2003)
<i>Inflation:</i>	2,3 % (2002)
<i>Arbetslöshet:</i>	28,7 % av aktiva befolkningen
<i>Budgetinkomster:</i>	1458 miljarder DA (24.04 miljarder US \$) (2002)
<i>Budgetutgifter:</i>	1560 miljarder DA (25. 73 miljarder US \$) (2002)
<i>Budgetunderskott:</i>	102 miljarder DA (1.69 miljarder US\$)
<i>Utlandsskuld:</i>	21,7 miljarder US\$
<i>Valutareserv:</i>	33 miljarder US\$
<i>Import</i>	11,3 miljarder US\$ (2002)
<i>Export</i>	18,7 miljarder US\$ (2002)
<i>Handelsbalans:</i>	7,4 miljarder US\$ (2002) överskott

Historik och inrikespolitik

Algeriet frigjordes från Frankrike efter ett blodigt inbördeskrig som rasade under åren 1956-62. **Självständighetsdagen** kom den 5 juli 1962 efter folkomröstningar i både Frankrike och Algeriet.

Ahmed Ben Bella, grundaren av det statsbärande FLN (Front de Libération National), blev landets förste premiärminister 1962. Samma år lyckades Ben Bella, med stöd av arméchefen Houari Boumedienne, störta president Ben Khedda och själv ta makten.

Ben Bella avsattes i sin tur av Houari Boumedienne i en statskupp 1965. Efter Boumediennes död 1978 valdes överbefälhavaren Chadli Ben Djedid till president 1979. Denne omvaldes 1984 och 1988.

Landet omvandlades, efter förebild av de kommunistiska staterna inom östblocket, till en enpartistat med statskontrollerad press och planekonomi. Medan östblocksstaterna efter hand reformerade sina ekonomier kvarhölls de gamla systemen i Algeriet. Maktstrukturerna i samhället och även i viss mån i ekonomin byggdes kring det militära ledarskapet, som deltagit i befrielsekriget och som behållit makten i landet efter frigörelsen.

Under 30 år av hårt militärstyre i östblockstappning hade ett uppdämt missnöje växt sig allt starkare. Ekonomin gick allt sämre. **Slutet av 1980-talet** kom därför att karaktäriseras av svåra motsättningar inom det statsbärande FLN-partiet med strejker och massdemonstrationer som följde, den första stora i oktober 1988. Dessa slogs brutalt ner av polis och militär. Många människor föll offer för våldsamheterna. Den siffra som nämns i detta sammanhang är oftast sammanlagt omkring 150.000 döda vilket inkluderar offren för terrorism och terroristbekämpningen under 1990-talet. Många är fortfarande försvunna.

I början av 1989 lämnade ANP (militären: Armée Nationale Populaire) FLN:s centralkommitté, vilket banade vägen för en tidigare obekant politisk pluralism. Denna och andra åtgärder

var emellertid av karaktären "för litet och för sent". Efter de excesser som begicks under påföljande demonstrationer och upplopp blev det nödvändigt att gå med på ytterligare reformer för att söka återställa någon grad av förtroende. Dåvarande presidenten Chadli Ben Djedid lyckades genom att avsätta impopulära partiledare genomföra svepande politiska reformer. Folkomröstning genomfördes som ändrade 14 av grundlagens 199 paragrafer, bl a ströks ordet "socialistisk" i grundlagsingressen.

Vid valet i december 1991 vann det islamistiska FIS-partiet (Front Islamique du Salut) övertygande första valomgången och gick på ganska valsystemet mot en förmodad jordskredsseger i andra omgången i januari 1992.

Läget utlöste en politisk kris, militären ingrep, valet avbröts, **undantagstillstånd** infördes (som fortfarande är i kraft) och ett politiskt, interimistiskt femmannaråd tillsattes, HCE, Haut Comité d'Etat. (President Chadli Ben Djedid hade dessförinnan avgått). Ledarna för FIS, Abassi Madani och Ali Belhadj, fängslades redan under oroligheterna före första valomgången tillsammans med tusentals anhängare.

Till ledare för HCE utsågs Mohamed Boudiaf, som hemkallats från 30-årig asyl i Marocko. Boudiaf mördades i juni 1992. Han ersattes av Ali Kafi fram till januari 1994 då försvarsminister Liamine Zeroual blev president. Denne satt kvar sin period ut och ersattes av Abdelaziz Bouteflika, mångårig utrikesminister under Boumedienne, som segrade i valet 1999 såsom militärens kandidat, ehuru han själv är civil, efter det att samtliga motståndare dragit sig tillbaka.

Efter att Abdelaziz Bouteflika valts till president tillkom ett **försoningsavtal**, som innebar amnesti för många av de fängslade islamisterna. Madani och Belhadj frisläpptes dock först i juli 2003 efter många år i fängelse och husarrest. Den radikalt islamistiska rörelsen hade förlorat sin starka ställning i samhället och utgjorde inget påtagligt hot vid **valet den 8 april 2004, då Bouteflika omvaldes** för en andra presidentperiod.

2004-06-15

HP 1

Presidentvalet, med sex kandidater varav en kvinna, avlöpte under ordnade former och utan speciella oroligheter. Vid valet fanns 120 utländska valobservatörer närvarande, som kunde rapportera att allt tekniskt sett gått tillväga enligt gällande regler. Att presidenten vann med runt 85 % var dock en källa till spekulationer. Militären förhöll sig denna gång neutral.

Allmänt anses många ha röstat på Bouteflika som en garant för stabiliteten och den person som förmått återskapa ett relativt lugn i det konfliktrötta Algeriet. Motkandidaterna uppfattades som oprövade eller var okända. Man räknade också med kontinuitet i regeringsarbetet. Den överväldigande valsegern anses nu ge presidenten friare händer än tidigare gentemot militäretablissemangen.

President Bouteflika har efter valet bekräftat kontinuiteten i regeringsarbetet genom att behålla de viktigaste aktörerna bland sina tidigare ministrar, varav särskilt kan nämnas statsminister Ahmed Ouyahia, inrikesminister Nouredine Zerhouni, utrikesminister Abdelaziz Belkhadem och finansminister Abdelatif Benachou. Av förra regeringens 31 ministrar har endast fem bytts ut.

Presidentens vallöften, som intagits i **regeringsprogrammet**, godkändes utan problem av parlamentet. Mest bärande i programmet är den ekonomiska och sociala utvecklingen, som betecknas som drivaxeln i regeringsarbetet. Målen är bl a:

- tillväxt i ekonomin på över 5% per år de närmaste fem åren,
- tillskapande av 100.000 nya företag i landet,
- tillskapande av 2 miljoner nya jobb,
- stöd till en miljon nya studenter,
- byggande av en miljon bostäder.

För att nå dessa mål uppsätts ett ekonomiskt stödprogram som väntas omfatta medelstildelningar överstigande den föregående presidentperiodens budget för infrastrukturella arbeten, som var satt till sju miljarder dollar. (Programmet lanserades i april 2001 som en treårsplan utöver den ordinarie budgeten.) I det nya programmet skall bl.a ingå projekt inom transportsektorn (ca 3,3

2004-06-15

HP 1

miljarder euro, varav ca 1,3 miljarder för Metro-arbeten) och vattensystemen i Alger (ca 5,5 miljarder euro).

Förra presidentperiodens oavslutade reformprogram skall drivas på, nya reformer initieras inom bank-, olje- och gassektorerna samt vad gäller privatisering av statliga bolag.

Med en valutareserv på, i maj 2004, runt 40 miljarder USD (mer än två års import) anses förutsättningarna att genomdriva programmet vara goda, särskilt som olje- och gas- priserna är höga. En solid bas tycks alltså finnas för att nå de uppställda målen. Oppositionen varnar dock för en fortsatt tröghet i reformarbetet.

MR-läget i Algeriet kan beskrivas olika beroende på om man tar sin utgångspunkt i allt det positiva som åstadkommits under det senaste decenniet eller i de ofullkomligheter som trots allt vidlåder den ännu ofullgångna demokratin. Algeriet brukar anses vara det arabland som generellt sett bäst tillgodoser demokrati och MR. Man pekar därvid på fria val till parlament och president, relativt stor yttrandefrihet med en mycket frispråkig oppositionspress, kvinnors framsteg i samhällslivet, ekonomisk liberalisering osv. Samtidigt kan man välja att fokusera på att undantagstillstånd fortfarande råder, att polisbrutalitet är vanlig, att etermedia är statskontrollerade, att ingripanden sker mot kritiska journalister, att kvinnors formella ställning inom familjen fortfarande är underlägsen mannens och att många faktiska hinder fortsatt finns för privat företagande.

Klart är att landet dras med stora sociala problem som hög arbetslöshet, särskilt bland ungdomen, svår bostadsbrist och en mycket ojämn fördelning av resurserna mellan fattiga och rika och mellan olika regioner och ekonomiska sektorer.

Ett särskilt problem utgör den oroliga situationen i det socialt och ekonomiskt eftersatta Kabylien, där massdemonstrationer ägde rum den svarta våren 2001 och många bojkottat de senaste valen. Krav ställs bl a på ökat tillförande av resurser och officiell ställning jämte arabiskan för det berbiska språket tamazight i syfte att stärka identiteten.

Utrikespolitik

Algeriet spelar från president Bouteflikas tillträde 1999 en allt viktigare roll internationellt, vilket bl a får tillgodoräknas dennes långa utrikespolitiska erfarenhet (utrikesminister 1963-79) och flitiga resande. USA framtonar som en allt mer betydelsefull partner. Ekonomiskt sett är dock EU-länderna viktigare. Algeriet värnar också om sin afrikanska och arabiska identitet. Landet är medlem av OPEC. Den förbättrade säkerhetssituationen i landet, parat med en ekonomi som är på stadigt uppåtgående inte minst p g a höga olje- och gaspriser, ökar det internationella förtroendet. Många utländska företag återvänder, nya investeringar flyter in, företagsetableringar äger rum. Flera europeiska flygbolag har återupptagit sina flygningar på Alger (Air France, Alitalia, British Airways).

Med sin långa statsmannabana har Bouteflika förstått att göra Algeriet till en ledande aktör i internationella sammanhang. Exempel är det afrikanska utvecklingsinitiativet NEPAD (New Partnership for Africa's Development), Arabförbundet och Mahgrebunionen UMA, vars utveckling dock försvåras av olika skäl. I Västsaharakonflikten intar Algeriet en nyckelställning utan att vara part. Landet deltar i möten med G8 och Nato och sitter f n i FN:s säkerhetsråd.

I den internationella kampen mot terrorismen har Algeriet länge varit aktivt och har efter den 11 september 2001 gått i spetsen för de nordafrikanska ländernas insatser.

Med EU skrevs ett associationsavtal 2002 (ännu ej i kraft). Partnerskapet är strategiskt. De sydliga EU-länderna är starkt beroende av import av algerisk naturgas, och Algeriet är en viktig exportmarknad för flera europeiska länder. Många algerier bor och arbetar – legalt eller illegalt – i europeiska länder, särskilt Frankrike, vilket gör migrationsfrågorna känsliga.

Relationerna med Frankrike är alltjämt komplicerade p g a ländernas långa och svåra gemensamma förflutna. Algeriet är

känsligt för sådant som kan tydas som franska hegemonisträvanden. Samtidigt behöver länderna varandra och handelsutbytet är stort. Statsbesök har utbytts de senaste åren. President Chiracs besök i Alger direkt efter Bouteflikas återval betraktas som ett utslag av personlig vänskap ledarna emellan och återspeglar en önskan om att stärka och fördjupa de bilaterala relationerna.

Ekonomiska/handelspolitiska frågor

Algeriet har efter närmare 30 år av sovjetinspirerad planekonomi hamnat på efterkälken internationellt sett. Beslutet att ändra detta och gå över till **marknadsekonomi** togs i slutet av 1980-talet. Sedan dess har Algeriet, långsamt men säkert, styrt i den nya riktningen och anpassat sina lagar och bestämmelser i möjligaste mån. Strävandena att öppna sig för världsmarknaden, med en tydlig orientering mot EU, har bl.a visat sig i förordningar för att underlätta inhemska och utländska investeringar, sanera de trassliga tullbestämmelserna och möjliggöra privatiseringar av de statsägda företagen. Landet förhandlar f n om inträde i världshandelsorganisationen WTO.

Under 90-talet omförhandlades **utlandsskulden** i två omgångar, vilket bl a medförde krav från valutafonden IMF på att omstrukturera statliga företag. Med sin stora valutareserv sköter Algeriet punktligt sina betalningar, men söker nu omvandla delar av skulden till investeringar. **Privatiseringen** av de statsägda företagen har emellertid gått trögt bl a för att privatkapital inte kommit fram i tillräcklig grad eller lika snabbt som regeringen önskat. De **utländska direktinvesteringarna** är ännu förhållandevis små utom i oljesektorn. **Banksektorn** är vidare underutvecklad liksom fastighetsregistreringssystemet.

Jordbruks- och livsmedelssektorerna, som fram till självständigheten svarade för huvuddelen av landets export, drabbades hårt av det planekonomiska experimentet. Detta har fått till följd att Algeriet idag måste importera livsmedel, även om situationen beträffande spannmål förbättras under regnrika år.

Turistindustri riktad mot en utländsk publik finns knappast ännu, men förutsättningar och ambitioner finns i landet. Dock utgör alltjämt folks farhågor för terroristöverfall eller kidnappning en hindrande faktor. Säkerhetsläget har emellertid förbättrats avsevärt under de senaste tre åren.

Den algeriska ekonomin är nästan helt beroende av **exporten av gas och olja**, som omfattar ca 97 % av den totala. Detta gör ekonomin och statsbudgeten, vilken till runt 60 % finansieras från olje/gassektorn, mycket känsliga för prisfluktuationer på den internationella marknaden.

Affärsklimatet inom **konsumentvaruindustrin**, som utgör en stor och snabbt växande andel av det privata företagandet, är optimistiskt. Utvecklingen av små och medelstora företag stöds bl a av EU. Den informella sektorn främst på **tjänsteområdet** anses vara mycket omfattande.

Sveriges förbindelser med Algeriet

Bilaterala avtal: 1974 avtal om ekonomiskt, industriellt, vetenskapligt och tekniskt samarbete

1986 avtal om telesamarbete

1987 överenskommelse om sjukvårdsförmåner

Frågan om ett investeringsskyddsavtal har hanterats sedan 80-talet. Beslut finns från svensk sida att avtal skall ingås. Texten håller f n på att finputsas.

Biståndssamarbete. Sveriges utvecklingssamarbete med Algeriet är numera begränsat till inbjudan till vissa av Sidas internationella kurser. Tidigare gavs biståndskrediter. Kurserna är mycket uppskattade men det algeriska deltagandet faller ibland på att kvalificerade kandidater har bristande kunskaper i engelska. Eventuellt finns möjlighet att Algeriet kan omfattas av regionala biståndsinsatser framöver.

Främjandeinsatser. De storföretag som fanns representerade i Algeriet före orosåren övervintrade och ökar nu verksamheten. Goda förutsättningar råder för nykommande svenska företag, som dock varit mindre offensiva med att etablera sig än andra

länders. Bristande franskkunskaper och kvarstående uppfattningar från 90-talet om det kritiska säkerhetsläget torde vara hämmande faktorer.

MR-frågor. En önskan om samarbete med Sverige på detta område synes föreligga, särskilt vad gäller den icke-regeringsbundna dagspressen. Intresse har också visats för att ta del av svenska erfarenheter på kriminalvårdsområdet.

Miljö. Sverige uppfattas som ett föregångsland. Något konkret samarbete har dock hittills inte utkristalliserats på området.

Bilateralt. Sverige var ett av de första länder som öppnade diplomatisk representation i Alger (1729). Tidigare än andra västländer visade Sverige förståelse för den algeriska frihetskampen 1955-62 och gav, bl.a. genom att ge stipendier under pågående inbördeskrig, stöd åt självständighetsrörelsen. Olof Palme, som utformade denna politik, är varmt ihågkommen i vida kretsar i Algeriet.

Under stridigheterna 1992-96 reducerades den svenska närvaron i Algeriet starkt liksom andra europeiska länders. Situationen har nu förändrats och en period av återupprättande av gamla relationer bl a på företagssidan pågår sedan slutet av 90-talet. Flera ministerbesök har utväxlats de senaste åren och en stor handelsdelegation besökte Algeriet 2003.